

REZERVA DE FORȚE ȘI MECANISMUL COMPLETĂRII PIERDERILOR ÎN ACȚIUNILE MILITARE

THE RESERVE FORCES AND MECHANISM OF COMPLETION OF MILITARY FORCES IN MILITARY ACTIONS

Drd. Viorel STOICA*

Armatele statelor membre NATO, și nu numai acestea, parcurg un proces amplu de restructurare și reorganizare a forțelor active și celor de rezervă, sunt preocupate pentru stabilirea de noi direcții și modalități de instruire a rezerviștilor, astfel încât aceștia să fie în măsură să participe individual sau în grup la același tip de misiuni ca și militarii activi. Domeniile de abordare ca profesionalizare, voluntariat, pregătirea rezervei de mobilizare, generare și regenerare a structurilor militare sunt de actualitate și de mare importanță atât la nivelul Alianței, cât și al fiecărui stat membru în parte.

All NATO Armed Forces and not only them, that are going through a process of restructuring and reorganizing the active and reserve forces, are anxious to establish new directions and ways to train the reservists, so that they will be in a position to participate individually or in groups with the same kind of mission as militaries in active service. Areas of approach such as professionalizing, volunteering, preparing reserve mobilization, generation and regeneration of military structures are of great importance at the level of the alliance and of each individual Member State.

Cuvinte-cheie: centre militare; potențial uman; generarea forței; regenerarea forței; rezerva operațională; rezerva generală; rechiziții; strategia de transformare.

Keywords: military center; human potential; generating labor force; regeneration; reserve of operational; general reserve; requisitions; the strategy for transformation..

Dinamica gândirii militare referitoare la compunerea armatelor cunoaște o dezvoltare fără precedent la acest început de mileniu. Sub impactul schimbărilor intervenite în raportul de forțe pe plan mondial, al supertehnologizării armatei și acutizării influenței factorului economico-financiar, va avea loc o revoluționare a teoriei organizării și instruirii armatelor pentru a fi capabile să răspundă noilor provocări.

Natura conflictelor actuale a schimbat și structura organizațiilor militare. S-au conturat ca tendințe generale: menținerea unei componente active puternic profesionalizată, cu o capacitate de reacție imediată și constituirea forțelor de rezervă, organizate, încadrate și instruite după aceleași principii ca și forțele active. Schimbările/modificările profunde și dinamismul mediului de securitate au impus noi abordări, clarificări conceptuale care au determinat, inclusiv la nivelul Alianței Nord-Atlantice, să se elaboreze o nouă

concepție strategică, potrivit căreia forțele active mult diminuate ca efective, multinaționale, flexibile și foarte mobile să fie destinate gestionării crizelor, urmând ca efortul militar să se bazeze într-o măsură mult mai mare pe capacitatea de a constitui forțe cu efective sporite, ca urmare a întrebuițării rezerviștilor.

În etapa actuală se consideră că o forță militară redusă ar fi insuficientă pentru rezolvarea unor crize majore și, ca urmare, este nevoie de o creștere a forțelor armate prin mobilizarea rezerviștilor, precum și prin chemarea în serviciul activ a unor cetățeni foarte instruiți din punct de vedere militar, civili în viața de zi cu zi, dar disponibili la nevoie. Ca denumire îi vom găsi în armatele țărilor membre NATO, diferit, fie sub numele de „rezerviști” sau „rezervă”, „trupe teritoriale”, iar în altele „gărzi naționale”, dar au un numitor comun, acela de a servi la nevoie țara lor și interesele Alianței, iar ei sunt considerați cetățeni-militari.

Toate armatele statelor membre NATO parcurg un proces de restructurare a forțelor active și a celor de rezervă, de gă sire a unor noi căi și modalități de instruire a rezerviștilor. Pentru obținerea

* *Academia Română*

e-mail: viostocabx@yahoo.com

rezultatelor scontate, armatele NATO se află într-un proces avansat de generalizare a *voluntariatului* susținut de resurse financiare substanțiale. Apreciez că modelul NATO de formare, perfecționare și întreținere a rezerviștilor constituie unul viabil, testat și recomandat pentru toate armatele care au aspirat sau vor aspira la integrarea în Alianță.

Problematika rezervei este, în prezent, de mare actualitate și de interes pentru toate armatele moderne. În viitorul apropiat se prefigurează tendința potrivit căreia o „nouă generație de rezerviști” să înlocuiască, în special, soldații gradații profesioniști, dar și cadrele în activitate, într-un procent apreciabil. Această nouă generație are suportul firesc și natural determinat de dinamica în timp a societății și a individului, dar bazele ei sunt deja create prin schimbările conceptuale privind forțele armate, serviciul militar, noi abordări privind mobilizarea, pregătirea rezerviștilor, generarea și regenerarea structurilor militare și, nu în ultimul rând, noi concepții de întreținere a rezervei și noi misiuni. În acest sens, evidențiez câteva aspecte generale și preocupări ale unor armate moderne în domeniul constituirii Rezervei, instruirii și întreținerii rezerviștilor în acțiuni militare.

*Statele Unite ale Americii*¹ consideră că rezerviștii americani sunt indispensabili pentru o apărare eficientă, indiferent că fac parte din Rezerva Trupelor de Uscaț, Garda Națională a Trupelor de Uscaț, Rezerva Marinei, Rezerva Infanteriei Marine, Rezerva Gărzii de Coastă, Rezerva Aviației sau din Rezerva Gărzii Naționale a Aviației.

În scopul încadrării funcțiilor existente în diferitele componente ale rezervei, rezerviștii americani sunt repartizați pe urgențe de mobilizare și constituie Rezerva gata de luptă (urgența I), Rezerva în așteptare (urgența II) și Rezerva în retragere (urgența III).

Rezerva gata de luptă este formată din: rezerva selectată; rezerviști individuali gata de luptă; garda națională inactivă; rezerva de instruire. Rezerva selectată cuprinde rezerviștii organizați în *unități*, cu misiuni foarte bine stabilite din timp de pace. Rezerviștii individuali gata de luptă au făcut parte din Rezerva selectată și sunt prevăzuți a fi întreținuți pentru înlocuirea soldaților din unitățile active și de rezervă. Garda națională inactivă este constituită din membri ai Rezervei gata de luptă a Gărzii Naționale a Trupelor de Uscaț. Rezerva de instruire cuprinde rezerviști care nu au încheiat instruirea inițială în serviciul activ.

Pentru a avea o pregătire specifică cerințelor câmpului de luptă modern, rezerviștii americani beneficiază de școli și academii, de regulă, aceleași ca și pentru forțele active, în care se instruiesc pentru responsabilitățile pe care le au sau le vor avea. În majoritatea cazurilor, ofițerul din Rezerva selectată și-a început cariera ca membru al Corpului de Pregătire a Ofițerilor în Rezervă (ROTC), în perioada cât a urmat colegiul și a efectuat pregătirea săptămânală și o perioadă de instrucție pe timp de vară. La terminarea colegiilor, absolvenții care au efectuat opțional instruirea ROTC avansată pot fi angajați în forțele armate, în cadrul unităților active sau celor de rezervă.

În general, *rezerva selectată* are un standard minim de instruire, plus o perioadă de instruire continuă anual. Cea mai mare parte a instruirii se face în același timp cu instruirea unităților active, aspect deosebit de util, având în vedere că unitățile active și cele de rezervă trebuie să acționeze împreună. Aceeași metodă se întrebuințează și în cadrul unităților de completare, care la mobilizare completează pe cele active, potrivit prevederilor pentru război ale statelor de organizare.

În mod similar procedează și Rezerva Aviației, având în vedere că o parte dintre piloții rezerviști nu dispun de avioane și aceștia folosesc pentru instruire pe cele ale unităților Aviației Active, iar standardele de instruire sunt aceleași atât pentru forțele active, cât și pentru cele de rezervă.

În ultimul timp s-a pus un accent tot mai mare pe instruire în cadrul exercițiilor desfășurate pe teritoriile străine, asigurându-se o pregătire cât mai apropiată de condițiile câmpului de luptă modern. Ridicarea nivelului calității forțelor de rezervă americane, accentul pus pe instruirea rezerviștilor și întreținerea lor în număr tot mai mare la misiuni de luptă în teatrele de operații, la cele de impunere sau menținere a păcii, achiziționarea de echipament modern, instruirea pe teritorii străine, solda, bonificațiile și asistența socială, educațională, de sănătate etc., constituie factori care determină / asigură *înrolarea voluntară* a personalului în Garda Națională și în Rezerva Armatei.

Marea Britanie dispune de rezerve regulate și de voluntari care, alături de forțele active, contribuie la asigurarea forțelor Alianței, apărarea Regatului Unit, participarea la apărarea teritoriului continental al Europei și la executarea de operații

maritime în zona NATO. Componentele forțelor de rezervă britanice sunt: Rezerva Trupelor de Uscat; Trupele de Uscat Teritoriale; Rezerva Flotei Regale; Rezerva Marinei Regale; Rezerva Infanteriei Marinei Regale; Rezerva Forțelor Aeriene Regale; Forțele Aeriene Auxiliare Regale.

În cadrul Rezervei Trupelor de Uscat și Trupelor de Uscat Teritoriale, standardul și frecvența instruirii sunt factori majori pentru a menține motivația voluntariatului. Instruirea se realizează în tabere și în afara acestora. Instruirea în tabere se asigură prin participarea rezerviștilor la un exercițiu anual sau trimiterea la pregătire prin cursuri. Pregătirea în afara taberelor constă în faptul că rezerviștii se instruiesc, în mod normal, seara sau în weekenduri, iar această activitate este organizată de unitatea la care sunt în evidență.

Instruirea oficială a rezerviștilor se realizează cu unitatea la Statul Major Central al Voluntarilor, la centre și la alte structuri de instruire ale Trupelor de Uscat Regulate și aceștia au posibilitatea să ia parte împreună cu Trupele de Uscat Regulate, atunci când este posibil, la exerciții pe alte teritorii.

Instruirea minimă pentru stat major în Infanteria Marină Regală a rezervelor de voluntari se realizează conform planificării, în weekenduri. Instruirea ofițerului de rezervă pentru Infanteria Marină constă în acea că după ce „cadetul-ofițer” obține bereta verde, el parcurge același sistem de pregătire ca și cei activi, urmează cursul de carieră necesar și se prezintă în fața comisiei de examinare a Amiralității. Trecerea cu succes a examenului duce la angajarea cadetului-ofițer, înainte ca el să parcurgă perioada de pregătire tactică și de comandă.

Rezerviștii britanici sunt plătiți pe timpul zilelor de pregătire conform gradului și funcției pe care le au. Le este plătită deplasarea la/de la centrul de pregătire suplimentar se acordă un stimulent în bani, dacă s-a realizat instruirea anuală minimă funcție de vechimea în serviciu, până la 1.050 de lire sterline. Patronii pot să decidă ca pe timpul pregătirii continue să plătească integral sau parțial salariul angajatului rezervist. Pe timpul instruirii, rezerviștii beneficiază de asistență medicală gratuită, iar dacă sunt răniți din cauza serviciului primesc o despăgubire, iar în caz de invaliditate sau deces se acordă pensie urmașilor.

Este evidențiată experiența acumulată de societatea britanică în ceea ce privește pregătirea

tinerilor în scopul cunoașterii problemelor domeniului apărării și cel al forțelor armate. Forța combinată de cădeți acționează în peste 250 de centre de învățământ.

Forța de Cadeți a Trupelor de Uscat, Corpul de Cadeți al FMM, Corpul Aerian de Instrucție și Forța Combinată de Cadeți sunt principalele organizații de tineret sprijinite de Ministerul Apărării; ele reunesc peste 100.000 de tineri. Aceștia constituie principala bază de selecție a voluntarilor militari (activi și rezerviști). Statisticile arată că aproximativ 90% din aspiranții la Academia Militară și peste 30% din soldații încorporați anual au făcut parte din forțele de cădeți.

În Franța², rezerva formată din foștii militari, voluntari și ceilalți rezerviști reprezintă o componentă indispensabilă realizării misiunilor armatei și jandarmeriei naționale. În etapa actuală, rezervele franceze (Rezerva Trupelor de Uscat, Rezerva Forțelor Aeriene, Rezerva Marinei) urmează o evoluție care contribuie la disponibilitatea și la eficacitatea forțelor armate franceze. Ele au menirea să furnizeze forțelor din armata activă întăririle individuale sau colective necesare, în caz de necesitate, pentru a-și mări sau a-și menține capacitățile lor pe teritoriul național sau pe un teatru extern.

Rezerviștii francezi sunt bărbați și femei care: au urmat o perioadă de instruire militară și doresc să o continue în rezervă; provin în mod direct din societatea civilă, fără nicio experiență militară prealabilă; au efectuat serviciul activ în armată sau în jandarmerie, ca profesionist de carieră sau sub contract și fac parte din rezervă, fie din propria lor voință, fie în baza disponibilității.

Rezerviștii-cadre sunt pregătiți individual pentru funcții specifice timp de câteva săptămâni. Având în vedere că pregătirea individuală este considerată insuficientă, rezerviștii-cadre participă și la pregătirea colectivă obligatorie ce se realizează prin convocări selective sau prin așa-numitele „convocări”, prin care se asigură atingerea nivelului de instruire. Convocările selective se fac în cadrul statelor majore și vizează funcțiile mobilizabile și se organizează în cadrul unităților complete și se desfășoară periodic.

Rezerviștii Forțelor Aeriene execută instruire suplimentară prin convocarea de pregătire obligatorie sau opțională. Instruirea obligatorie se realizează o dată la câteva zile, iar convocările

opționale sunt destinate în special cadrelor din statele majore care efectuează cel puțin o astfel de perioadă de pregătire pe an.

Rezerviștii aflați sub angajament beneficiază de soldă și alte drepturi ca și militarii profesioniști, precum și de o primă de fidelitate. Rezervistul și familia beneficiază de facilități medicale, precum și de drepturi financiare în caz de invaliditate sau deces.

În loc de concluzie, merită a fi evidențiată opinia specialiștilor militari francezi care susțin că „sistemul de recrutare” și „mobilizarea de personal” sunt două acțiuni interdependente, deoarece un sistem adecvat de recrutare ușurează mobilizarea de personal, iar unul necorespunzător o îngreunează sau, altfel spus, o bună mobilizare are la bază un sistem corespunzător de selecție și recrutare atât pentru forța activă, cât și pentru cea de rezervă.

Germania, în ultima perioadă, forțele de rezervă germane au parcurs un proces fundamental de reducere a efectivelor și o reșezare a rezerviștilor pe categorii, astfel: *rezerva de consolidare* (denumirea ei actuală) este fosta rezervă de alertă; din ea fac parte rezerva de comandă și rezerva operațională a funcțiilor cheie și de specialiști. Cuprinde posturi de serviciu integrate în „structura contingentelor și de evidență a dotării” (STAN), pe care sunt ordonați rezerviștii și rezervistele. Este menită să asigure capacitatea de intervenție a unor trupe, respectiv a funcționării anumitor posturi de serviciu și, nu în ultimul rând, să asigure menținerea capacității de reconstituire; *rezerva de personal* cuprinde posturi de serviciu neintegrate în structura „STAN”, ci reflectate de către aceasta, pe care sunt ordonați rezerviștii. Mai cuprinde: prevederile planificate pentru compensarea personalului lipsă, acoperirea necesarului temporar ridicat pentru creșterea capacității de intervenție și de rezistență a unei părți din trupe și a unor posturi de serviciu, precum și pentru menținerea capacității de reconstituire; *rezerva generală* cuprinde rezerviști și rezerviste care pe timp de pace nu sunt ordonați pe post, dar care stau la dispoziție în caz de apărare a țării, pentru mărirea contingentului forțelor armate. Rezerviștii germani sunt puși la dispoziția forțelor armate din timp de pace, pentru ca acestea să obțină capacitățile necesare de reacție și de ducere a luptei de durată la război, având în vedere că ele au fost puse în slujba Alianței.

Cele mai importante misiuni la care pot participa rezerviștii germani sunt: participarea la apărarea națională în cadrul Alianței; apărarea

Alianței; prevenirea conflictelor și managementul crizelor și contribuția la misiuni ONU, UE și OSCE; participarea la activități în sprijinul parteneriatului și cooperării; misiuni de salvare și evacuare; operații de ajutor umanitar și înlăturarea urmărilor dezastrelor.

Annual, rezerviștii se pregătesc individual pentru mobilizare în unități, comandamente sau școli. Totodată, aceștia se pregătesc în structuri de tip pluton, companie sau batalion din forțele principale prin: exerciții tactice apropiate de cerințele câmpului de luptă modern; exerciții în punctele de comandă pentru personalul de comandă și administrativ; exerciții de verificare a sistemului de mobilizare, cu durata și periodicitatea stabilite de către ministrul apărării.

Rezerva de personal și rezerva generală se pregătesc pe bază de voluntariat, pe duratele și cu periodicitatea stabilite de comandamentele teritoriale.

România continuă să parcurgă un proces complex de reorganizare a armatei, în vederea realizării acelei capacități care să-i confere puterea de luptă necesară îndeplinirii misiunilor pe plan național și să fie aptă să participe în mod oportun la misiuni în cadrul apărării colective.

Structura actuală și cea de perspectivă a forțelor creează premisa constituirii unui organism militar articulat, în care forțele active și forțele teritoriale vor avea un rol bine definit, iar rezerviștii vor constitui o resursă importantă și necesară completării și menținerii acestora la nivelul de operaționalizare specific nevoilor la război.

În această etapă, numărul exagerat de mare de rezerviști, structurarea lor pe clase de evidență, creează serioase probleme din punct de vedere organizatoric, financiar și funcțional procesului de instruire a acestei categorii de personal. Pornind de la aceste considerente, Statul Major General a stabilit o nouă concepție pentru a realiza o nouă structură a rezervei armatei, astfel încât aceasta să poată fi instruită și menținută permanent la standardele care conferă forțelor o putere de luptă specifică marilor unități și unităților din forțele active.

Din această perspectivă, *rezerva umană de mobilizare* se compune din: rezerva operațională; rezerva generală; rezerva pentru prestări de servicii în interes public.

Rezerva operațională este destinată completării forțelor armatei în situații de criză și la război. Rezerva operațională se compune din: *rezerva*

activă, formată din rezerviști care au executat serviciul militar activ, militar în termen, cu termen redus și ca elevi / studenți în instituțiile militare de învățământ cuprinși în planurile de mobilizare ale structurilor armatei; *rezerva voluntară*, formată din rezerviști voluntari proveniți din categorii care au semnat un contract, în acest scop, cu unitățile militare; *rezerva suplimentară*, formată atât din rezerviști din rezerva activă, cât și rezerviști voluntari, prevăzuți să înlocuiască rezerviștii din planurile de mobilizare, care nu s-au prezentat la unități, ori pentru completarea pierderilor de mobilizare.

Rezerva generală este constituită din rezerviștii care nu sunt cuprinși în rezerva operațională și se compune din: rezerviști destinați pentru generarea și regenerarea unităților care au înregistrat pierderi în acțiunile militare desfășurate în situații de criză și la război; rezerviști destinați pentru mobilizare la locul de muncă; rezerviști prevăzuți pentru prestări de servicii în interesul apărării naționale; alți rezerviști.

Pentru a îndeplini condițiile/criteriile în vederea apartenenței la un tip de rezervă sau altul și pentru a putea acționa, în mod adecvat, în câmpul de luptă modern, rezerviști vor avea o evoluție în carieră, pregătită și susținută de forme moderne de instruire.

Se impune să avem în atenție experiența dobândită de armatele moderne ale statelor membre NATO în domeniile profesionalizării, alocării resurselor pentru trecerea la sistemul pe bază de voluntariat, pregătirea rezervei, mobilizarea și completarea structurilor militare, generarea și regenerarea în situații de criză și la război. Consider că pentru a fi la nivelul standardelor Alianței trebuie să utilizăm/preluăm eficient experiența, să adoptăm/adaptăm cadrul legal necesar, să clarificăm concepțiile de abordare a fiecărui domeniu în parte și, nu în ultimul rând, să dăm claritate, originalitate și specific național instruirii din timp de pace a rezerviștilor atât la individual, cât și colectiv, în subunități și unități întrunite.

Corespunzător noii concepții de pregătire a rezervei, se impune planificarea și organizarea instruirii rezerviștilor pe baza unui „Plan anual de pregătire a rezervei”. Acest plan, pentru a fi realist, trebuie să fie elaborat pe baza nevoilor reale, propunerilor statelor majore ale categoriilor de forțe ale armatei și, nu în ultimul rând, pe baza

fondurilor, resurselor financiare și materiale, posibil a fi alocate acestui domeniu.

Apreciez că responsabilitatea comandanților, a structurilor și compartimentelor de specialitate direct implicate trebuie să asigure ca instruirea rezerviștilor pe viitor să se desfășoare și să parcurgă progresiv etapele de însușire a cunoștințelor, de formare și perfecționare a deprinderilor individuale și de grup, de aplicare a acestora în funcțiile pe care rezerviștii sunt încadrați la mobilizare/completare, precum și realizarea coeziunii de acțiune/luptă a echipajelor și subunităților. Din această perspectivă și în baza modificărilor la concepții/legi/instrucțiuni/reglementări ce consider că vor fi elaborate și aprobate, *pregătirea rezerviștilor va viza*, pe categorii, în principal, următoarele:

- *prin cursuri de carieră, de scurtă sau lungă durată*: pentru cei care vor fi încadrați la mobilizare/completare pe funcții prevăzute cu gradul de ofițer, precum și pentru promovarea în gradul următor necesară numirii într-o funcție prevăzută la mobilizare/completare cu un gradul superior;

- *prin concentrări de instrucție*, în cadrul marilor unități și unităților, pe funcțiile ce le încadrează la mobilizare / completare, pe subunități constituite, pe timpul exercițiilor și aplicațiilor, cu sau fără trageri de luptă;

- *prin „chemarea temporară în activitate”* și participarea la îndeplinirea atribuțiilor funcției de specialist într-o misiune în teatrele de operații externe sau misiuni de sprijin al păcii și umanitare. În acest caz, rezervistul parcurge întregul program de pregătire / operaționalizare pentru misiune al subunității / detașamente și este obligat să atingă standardul / nivelul de competență și instruire al militarului profesionist.

Maiștrii militari și subofițerii vor parcurge un program similar de instruire ca al ofițerilor, urmând cursuri specifice pentru subofițeri luptători și subofițeri specialiști, vizând treptele de carieră și de specializare, precum și pregătirea, prin concentrări de instrucție în cadrul unităților la care sunt prevăzuți a fi încadrați la mobilizare / completare. Specialiștii din această categorie de cadre - rezerviști, care au participat sau participă la misiuni în teatrele de operații, parcurg pregătirea completă prin „chemarea temporară în activitate”.

Gradații și soldații în rezervă vor continua pregătirea, astfel: în unitățile și centrele de instrucție, cei care își schimbă specialitatea, prin *convocări de*

instruire; în marile unități și unitățile la care sunt încadrați la mobilizare / completare, pe subunități constituite pe timpul exercițiilor și aplicațiilor, cu sau fără trageri de luptă.

Rezerviștii voluntari — prin concentrări de instrucție. La această categorie prin creșterea în vârstă a rezerviștilor, trecerea timpului și trecerea armatei noastre la sistemul de selecție, recrutare și pregătire pe bază de voluntariat, se impune alocarea resursei financiare și materială necesară în conformitate cu noua concepție privind pregătirea rezervei.

Consider că, pentru societatea română și, implicit, pentru Armata României ar fi benefic ca pe viitor să se analizeze profund *problematika pregătirii tinerilor în domeniul cunoașterii forțelor armatei și apărării țării în contextul apărării colective, al Alianței. Totodată, consider că se poate realiza prin adaptarea programei școlare în cadrul învățământului mediu și superior, întrucât el va fi cel ce va forma deprinderile și atitudinea de „lider”, va implementa, la nivel individ, microgrup și social, disciplina și va asigura viitoarea bază de selecție a voluntarilor, în condițiile în care pe viitor oferta postului de militar nu va mai avea „valoarea” care să determine alegerea /tentația resursei umane pentru domeniul militar.*

Completarea pierderilor în acțiunile militare — *pierderile militare* sunt considerate efectivele scoase din luptă ca urmare a decesului, rănirii grave, dispariției, prizonieratului, dezertării, condamnării, contaminării grave NBC, afecțiunilor psihice grave; mijloacele de luptă, alte categorii de tehnică militară, echipamentele și materialele care și-au pierdut calitățile și performanțele tehnice, au fost deteriorate sau scoase din funcțiune pe timpul pregătirii și ducerii acțiunilor.

Pierderile de război sunt pierderile militare (umane și materiale) și pierderile civile (acele pagube înregistrate ca urmare a extinderii efectelor acțiunilor militare și executarea unor acțiuni de luptă asupra domeniului civil).

Din statisticile și datele apărute în presa străină, raportul pierderi civile/pierderi militare poate ajunge până la 3,5 - 5/1, iar în unele zone și situații de dinamică a acțiunilor de luptă poate ajunge până la 10/1. A se vedea situațiile din Kosovo, Irak, Afganistan, unde pierderile colaterale au depășit cu mult pierderile militare.

Clasificarea pierderilor umane și materiale se face în funcție de formele și procedeele acțiunilor militare: *pe timpul ridicării graduale* a capacității de luptă și al mobilizării; *provocate în apărare*, precum și în procesele specifice ale acesteia; *provocate în ofensivă*, precum și în formele derivate ale acesteia; elementele de dispozitiv în care se produc: la nivelul forțelor de angajare imediată, la nivelul forțelor de angajare ulterioară, la nivelul forțelor de sprijin, la nivelul rezervei, la nivelul logisticii, la nivelul sistemului de conducere, la nivelul forțelor speciale; *momentul producerii*: pe timpul planificării și organizării acțiunilor militare, pe timpul desfășurării acțiunilor militare; *categoriile de forțe*, genurile de armă și specialitățile în care se produc: pe categorii de forțe ale armatei, pe arme, pe specialități militare; *tipul mijloacelor de lovire* întrebunțate de adversar: *provocate de armamentele clasice* întrebunțate, *provocate de mijloace cu acțiune generalizată de distrugere* (mijloace nucleare, biologice, incendiare etc.), *provocate de grupuri de cercetare-diversiune sau elemente teroriste ale adversarului*, *provocate de mijloacele de influențare psihologică*; *criteriul recuperabilității*: recuperabile pentru acțiuni militare, recuperabile pentru logistică, recuperabile pentru viață (mutilați, invalizi), scoase din luptă (prizonieri, capacități tehnice de luptă deteriorate), irecuperabile (morți și dispăruți, capacități tehnice de luptă distruse); *perioada producerii*: în perioada de tensiune, pe timpul ridicării graduale a capacității de luptă și al mobilizării, în perioada riposteii graduale, în perioada riposteii maxime, în perioada postconflict.

Războiul modern este caracterizat prin: praguri diferite de violență; ponderea diferită a confruntărilor din domenii și medii multiple; aplicarea unor legi și principii proprii; alternarea formelor și procedeele de ducere a războiului; organizarea specifică și specializarea strictă a forțelor și mijloacelor participante; respectarea unor reguli și norme juridice speciale; când pierderile umane sunt limitate, războiul îmbracă forma unei conflictualități ori amenințări politico-militare active.

În viitor noul tip de război poate fi definit de următoarele elemente: confruntare discretă, de multe ori „banală”, pe baza unei strategii adecvate aplicată într-un proces reglator; evidențierea unei stări de pace „încordată, dură și fierbinte”;

starea de pace și cea de război nu vor mai avea sensuri antinomice; pacea va coexista cu războiul; ponderea mijloacelor și acțiunilor nonviolente va crește considerabil; forțele și mijloacele vor fi mai „pașnice” și ecologice, iar confruntările majore se vor angaja mai mult în sfera informațiilor și decriptării intențiilor adversarului; nu se va desfășura între marile puteri, ci în spațiul zonelor de interes și de control al acestora; durata confruntării poate crește considerabil, iar continuitatea acțională va fi evidentă; concepția va fi în sfera gândirii și acțiunii umane; decizia va fi de natură informațională, iar executarea aparține mijloacelor ultraperfecționate, viabile, inteligente, selective și de eficiență; în cadrul larg, de masă, percepția războiului este simțită și afectează, dar, în plan acțional, victimele umane vor fi mai reduse.

Principalii parametri de dinamică a pierderilor în personal și materiale sunt: *pentru forțele armatei*: capacitatea operațională; agilitatea acțională; mobilitatea trupelor; caracteristicile funcționale ale mijloacelor de luptă terestre, aeriene și navale; viabilitatea actului de conducere a forțelor; intensitatea confruntării; pregătirea psiho-morală pentru luptă; *pentru populație*: nivelul pregătirii populației, teritoriului și economiei naționale pentru apărare; gradul de pregătire pentru protecția cetățenilor și bunurilor materiale împotriva efectelor armelor convenționale și de nimicire în masă; stabilitatea psihică a personalului; nivelul moralului populației.

Indicatorii de evaluare și de estimare a pierderilor în personal și în materiale sunt: asigurarea concordanței între scopul acțiunii militare planificate și sprijin logistic de susținere a acesteia; amploarea și intensitatea acțiunilor de luptă, măsurile de contracarare a efectelor distructive ale armamentului adversarului și eficiența sistemului de protecție a trupelor proprii; asigurarea continuității acțiunii militare și încadrarea acesteia în parametrii planificați; producerea de pierderi însemnate adversarului în personal și mijloace tehnice; alegerea optimă a momentului desfășurării acțiunilor militare, pe baza cunoașterii dinamicii acțiunii militare; realizarea surprinderii adversarului; compatibilitatea de foc și acțională; gradul de blindare, motorizare și mecanizare a mijloacelor de ducere a luptei; letalitatea operațională, capacitatea unui mijloc de luptă de a scoate din funcțiune un alt mijloc de luptă.

Pierderile în personal și materiale ce se pot produce în acțiunile militare se estimează pe bază

de calcule, ținându-se cont de: categoria de forțe în care se produc; coeficienții de echivalare a forțelor și mijloacelor beligerante (pentru fiecare în parte); caracteristicile distructive ale mijloacelor de foc și de lovire; datele statistice rezultate în urma conflictelor desfășurate.

În concluzie, punerea în aplicare a noii concepții de instruire a rezerviștilor Armatei României va crea premisa formării și perfecționării personalului în rezervă la standarde modeme și la nivelul cerințelor câmpului de luptă integrat și extins, iar pierderile înregistrate de către structurile militare pe timpul ducerii acțiunilor de luptă vor fi sunt cele determinate de declanșarea procesului de completare cu resurse a structurilor în cauză pentru a le asigura capacitatea necesară continuării acțiunilor în teatrul de operații.

Lucrarea a beneficiat de suport financiar prin proiectul cu titlul „**Studii doctorale și postdoctorale Orizont 2020: promovarea interesului național prin excelență, competitivitate și responsabilitate în cercetarea științifică fundamentală și aplicată românească**”, număr de identificare contract POSDRU/159/1.5/S/140106. Programul este cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013. **Investește în Oameni!**

NOTE:

1 Revista *National Military Strategy of United States of America*, 2014.

2 Vasile Baețelu, *Modernizarea organizării și mobilizării armatei*, Editura Militară, București, 2003, p. 76.

3 *Manualul sprijinului cu personal în operații*, București, 2014.

BIBLIOGRAFIE

Baețelu Vasile, *Modernizarea organizării și mobilizării armatei*, Editura Militară, București, 2003.

Bălăceau Ion, Martin Iulian, Dragomirescu Valentin, *Interacțiunea strategiilor în conflictele armate moderne*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2010.

Bouthoul Gaston, *Războiul*, Editura Militară, București, 1978.

Dufour Jean-Louis, *Crizele internaționale. De la Beijing (1900) la Kosovo (1990)*, Editura Corint, București, 2002.

Manualul sprijinului cu personal în operații, București, 2014.